

Jacob Aall 1922-2009

Sivilingeniør Jacob Aall, Nes Verk, Tvedestrand, gikk bort 20. mai 2009. Han var født på Nes den 26. desember 1922.

Jacob Aall gjennomlevde hele forvandlingen fra det gamle verkssamfunnet hvor slagene fra de vandrevne hammerne fortsatt minnet om en århundrelang og stolt tradisjon med jernverksdrift på Nes, til dagens omgivelser hvor det gamle verksanlegget fremstår som et av de viktigste teknisk-industrielle kulturminner og museumsanlegg i sitt slag i Norge. Den nye generasjon driver familiebedriften AS Jacob Aall & Søn videre basert på eiendomsforvaltning og skogsdrift. Golfentusiastene har inntatt verkets gamle innmark.

Familien Aall kom til Nes i 1799, og familien og verksdriften har satt sitt preg på omgivelsene gjennom vekslende tider og konjunkturer. Det gikk likevel en klar linje fra Eidsvollsmannen og samfunnsbyggeren Jacob Aall, til hans oldebarn Jacob. Den samme pliktfølelse, respekt for tradisjoner og samfunnsengasjement som preget den første Jacob Aall, førte naturlig til at Jacob ble en viktig initiativtaker og pådriver for å sikre dagens verksanlegg for ettertiden etter industridriftens opphør. Denne innsatsen la mye av grunnlaget for det arbeid som Stiftelsen Næs Jernverksmuseum i dag gjør for å formidle Nes' historie og norsk jernverkshistorie generelt. Jernverkene spilte en stor og viktig rolle gjennom lange perioder av norsk historie, som vår første tungindustri og som sosiale og politiske kraftsentra. Ikke minst på Sørlandet spilte jernverkene med tilhørende gruvedrift en svært viktig rolle.

Jacob Aall overtok på Nes i 1971. Han hadde da gjennomført sivilingeniørstudier ved prestisjefylte Massachusetts Institute of Technology i USA, forøvrig sammen med en annen representant for den store norske jernverkstradisjon, den jevnaldrende vennen Diderik Cappelen fra Ulefos-verket i Telemark. Etter studiene arbeidet han en periode som driftsingeniør på Nes. Deretter fulgte mange år som ingeniør i Oslo, frem til han overtok verket etter sin farbror Hofman Aall. Industridriften var da avviklet. Jacobs far Knut Benjamin Aall var gått altfor tidlig bort, og arvefølgen på verket hadde ikke vært helt uten problemer. Men etter Jacob Aall omsider overtok og flyttet inn på Storegård sammen med Arnfrid, Knut og Nicolai, fulgte mange rike år med utvikling av virksomheten i AS Jacob Aall

& Søn, jakt og fiske på verkets store skogeiendommer, dyrking av interessen for historie og særlig da historie knyttet til Nes Jernverk gjennom tidene.

Jacob Aall var aktivt med i det første møtet han og daværende direktør ved Norsk Teknisk Museum Torleif Lindtveit hadde med kirke-og undervisningsminister Kjell Bondevik for å sikre statens engasjement i bevaring av verksanlegget på Nes. Deretter samarbeidet han i årevis med daværende fylkeskonservator og bestyrer ved Aust Agder Museet Ulf Hamran om bevaring av anlegget. Jacob Aall var et aktivt og verdifullt styremedlem i Stiftelsen Næs Jernverksmuseum fra dens formelle etablering i 1991 og frem til 2002. Han var bindeleddet til ”gamletida”, samtidig som han var en skarp og våken deltager i debatten om museets virksomhet og utvikling. Jacobs humor, naturlige autoritet og enorme erfaring og kunnskaper om alle forhold ved jernverket og dets historie var alltid et viktig bidrag til museumsstiftelsens drift og utvikling, og ikke minst representerte han et viktig eksempel på initiativ og godt samarbeid mellom private eiere og aktører og det offentlige kulturminnevernet

Våre tanker går til Arnfrid, Knut og Nicolai og den øvrige familie. Vi lyser fred over Jacob Aalls minne.

Terje Bodin Larsen

Styreformann Næs Jernverksmuseum